

LITTERATUR

HENRIK RAMEL:

En bra utrikesminister

Kenne Fant har många strängar på sin båge. Han har bl a varit filmregissör och produktionschef på Svensk Filmindustri i flera år. Och slutligen romanförfattare. Särskild framgång har han haft med sk dokumentärromaner. Han har bl a skrivit om Kreugerkoncernen, "Torkpojken". För några år sedan gjorde han en fin analys av den frisinnade politikern C G Ekmans fall i

Kenne Fant: **Utrikesministern**
Norstedts 1986

"Ångerstolen" (1978). Nu har han publicerat en bok om Christian Günthers utrikesministertid. Den heter kort och gott "Utrikesministern". Förutom med titelinnehavaren får vi här göra närmare bekantskap med alla dem som var med om att utforma vår utrikespolitik under andra världskriget. Alltså, Per Albin Hansson, Erik Boheman och Gunnar Hägglöf från UD, statsråden Per Edvin Sköld, Ernst Wigforss, Gustav Möller och sovjetiska ministern Alexandra Kollantaj. Chefredaktören för Handelstidningen professor Torgny Segerstedt spelar en stor roll som Günthers värste motståndare. Andra som uppträder på arenan är Karl Gerhard som tvingades stryka sin mot Hitler riktade kuplett "Den ökända hästen från Troja", den finske fysioterapeuten Felix Karsten som hos Himmler förberedde frigivandet av danska och norska fångar, Wilhelm Moberg och Raoul Wallenberg, som anställdes av Günther.

Fant skriver en lättläst och spänstig svenska. Genom att han använder tekniken från filmen med "flash-back" får man snabbsskisser från Günthers barn-

dom – han tyckte inte om läxläsning, men var slagfärdig, när lärarna ställde dumma frågor – och ungdomsåren i Lund, då han fick ge upp planerna på att skriva poesi och skönlitterära verk, trots backning av sedermera svågern och akademiledamoten Anders Österling.

Han började sin administrativa bana i första världskrigets kristidsförvaltning och hamnade efter något år, på Brantings begäran, som hans handsekreterare i utrikesförvaltningen. Därefter gick det snabbt. Chef för UD:s handelsavdelning, minister i Buenos Aires, kabinettssekreterare, minister i Oslo, varifrån han kallades till utrikesministerposten efter Richard Sänders utspel om ökat engagemang för Finland 1939.

Ett huvudtema i boken är Segerstedts kamp för det fria ordet och Günthers försök att moderera hans utfall mot Tredje Rikets herrar. Det verkar på något vis nästan överdimensionerat. Men saken får sina rätta proportioner när författaren låter Mia Leche Löfgren efter en hetsig diskussion mellan Segerstedt och Günther i hennes våning fälla repliken: "För mig är det hela skäligen enkelt. Folk gillar att det skrivs och talas i Torgnys anda. Men handlas som regeringen gör".

Och en viss nytta hade Günther av Segerstedts "Idag"-spalt – gentemot de allierade kunde han hävda att som han skriver tänker svenskarna i själ och hjärta.

Personteckningen är genomgående styvt gjord. Per Albins ledaregenskaper och den skicklighet med vilken han gentemot egna partigruppen spelar ut Gustav V:s vaga abdikationshot efter begäran om transit för en division från Norge till

Finland 1941, Wigforss blåögda idealism, Mobergs rättspatos, Bramstorps tveksamhet och Karl Gerhards kvicka och satiriska konversation, för att bara nämna några exempel. Och replikerna bär genomgående sannolikhetens prägel. Som exempelvis när Per Albin säger: "jag gillar häradshövdingens (Marcus Wallenberg S:r 1864–1943) söner. De jamsar aldrig utan sjunger ut med vad de har på hjärtat".

Eller när Madame Kollantaj utmattad efter sjukdom, sedan freden efter Finlands andra vinterkrig syntes säkrad, viskar till Günther att Sverige under dessa påfrestande år haft en stormakts personella resurser på det diplomatiska planet åsyftande först och främst honom själv, men också Boheman och Hägglöf.

För den stora allmänheten var och är Christian Günther på något sätt anonym. Beträffande Günthers svårigheter att handskas med pressen gör Fant den reflektionen att det finns människor som är intellektuellt avancerade och oantastliga till karaktären. Ändå har de en förvånande förmåga att reta gallfeber på andra. Franklin Roosevelts diametrala motsats m a o.

Gunnar Hägglöf karakteriserar Christian Günther som "tillbakadragen men full av glädje och humor, kunnig i mycket men aldrig mästrande andra, en småleende skeptiker men full av plikt känsla i allt som rörde hans folk och land".

Trots att man sitter med facit i hand – man vet ju hur det gick, Sverige kom inte med i kriget – är boken fascinerande.

Slå ett slag för Svensk Tidskrift

Hjälp till att sprida Svensk Tidskrift!

Beställ prenumeration eller provnummer till vänner och bekanta.

Ring in beställningen på telefon 08/67 59 55.